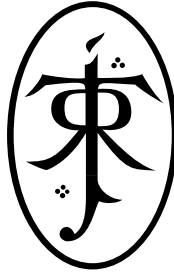

J.R.R. TOLKIEN

Hazırlayan: CHRISTOPHER TOLKIEN

GONDOLİN'İN DÜŞÜŞÜ

Çeviren
Kemal Baran Özbek

Çizimler: ALAN LEE

İÇİNDEKİLER

Önsöz	11
Karakalem Çizimler.....	23
Giriş.....	25
GONDOLIN'IN DÜŞÜŞÜ'NÜN ÖYKÜSÜ.....	43
Metnin En Eski Hali.....	137
Turlin ve Gondolin Sürgünleri	141
<i>Mitolojinin Taslağı'nda Aktarıldığı Haliyle Öykü</i>	149
<i>Quenta Noldorinwa'da Aktarıldığı Haliyle Öykü</i>	161
Son Versiyon.....	183
Öykünün Geçirdiği Evrim.....	255
Kapanış.....	299
<i>Mitolojinin Taslağı'na Göre Kapanış</i>	303
<i>Quenta Noldorinwa'ya Göre Kapanış</i>	311
İsim Listesi	331
Ek Notlar	375

GONDOLİN'İN DÜŞÜŞÜ'NÜN Öyküsü

Sözlerine şöyle devam etti, Bronweg oğlu Küçükkyürek: “Bilinsin ki Tuor çok kadim dönemlerde Kuzey’in Dor-lómin veya Gölgeler Diyarı adıyla anılan ve Eldar kavmi içinde daha ziyade Noldoli boyundan olanların yakinen bildiği bölgesinde yaşamını sürdüren biriydi.

Tuor’un mensubu olduğu kavim ormanlık alanlarda ve sazlıklarla bezeli çayırlarda dolaşmaya aşinaydı ve hakkında şarkılar düzmek şöyle dursun, denizin ne olduğunu bilmezlerdi bile; Tuor aynı yerleşkede onlarla bir arada oturmuyor, Mithrim adı verilen gölün kıyılarında kâh civar koruluklarda avlanarak kâh sahile oturup ahşap parçalarını ve bizzat avlamış olduğu ayların kas kirişlerini kullanarak imal ettiği kaba saba arpın tellerinden ezgiler döktürerek, yalnız bir hayat sürüyordu. Bu

incelikten uzak müzik aletiyle ortaya koyduğu nağmeleri duyan pek çokları onun müziğine kulak vermek üzere uzak yakın demeden başucuna toplandıkça çareyi şarkı söylemeyi bırakıp daha ıssız yörelere çekilmekte bulmuştu. İçine girdiği bu yeni ortamda birçok tuhaf ve yeni şey öğrenmiş, orada karşılaştığı Noldoli kavmi ile yakınlaşarak, gezgin bir yaşam süren bu topluluktan onların dilini ve irfanını öğrenmişti; gelgelelim onun yazgısında, ilelebet o koruluklarda yaşamaktan çok daha fazlası saklıydı.

Söylenen o ki, gün geldi sihirli bir güç veya kader onu kaynağını Mithrim'den alarak akan esrarengiz bir ırmağın varlığını keşfedeceği bir mağara ağzına ulaştırdı. Tuor mağaranın sakladığı sırrı çözme niyetiyle içeri girdi fakat Mithrim'in suları onu dağın öyle derin kesimlerine yöneltmişti ki yeniden gün ışığına çıkması mümkün olmayacaktı belki de. Yine söylenir ki, böyle olması vaktiyle Noldoli'ye telkinde bulunarak o gizli güzergâhı inşa ettiren Suların Efendisi Ulmo'nun arzusuydu.

Sonra Noldoli, Tuor'a yardıma geldi ve tekrar dışarıya, gün yüzüne çıkıncaya ve nehrin tırmanılmaz yarlarla çevrili son derece derin bir vadiye hızla döküldüğü yere varıncaya dek dağların bağrını kat eden bu karanlık tünellerde ona rehberlik etti. Artık Tuor geri dönmek istemiyor hatta daha da ileri gitmek istiyordu ve akıntının seyri onu gitgide batıya yöneltti.

O ilerledikçe güneş arkasından doğup yüzünün baktığı yönde batarken, gündüzün kaya kütleleri arasında köpüren su, bazı noktalarda vadi boyunca gökkuşağı meydana getirecek şekilde çağlayanlardan aşağı dökülüyor, akşam olduğunda ise vadiyi çevreleyen dümdüz yarlar, batan güneşin solgun ışıklarıyla aydınlanıyordu ve işte bu gibi manzaralardan ötürü Tuor buraya Altın Yarık ya da Gökkuşağı Altındaki Suyolu isimlerini uygun görmüştü ki bunların Gnom lüğatindeki karşılığı Glorfalc veya Cris Ilbranteloth idi.

Gizli nehrin sularından içerek ve orada yakaladığı balıklarla

karnını doyurarak, üç gün boyunca bu bölgede yol aldı Tuor; bu sulara yetişen balıklar altın, mavi ve gümüşü tonlarda olup şaşırtıcı biçimlere sahipti. En sonunda vadi genişledi ve iki kıyısı birbirinden uzaklaştıkça daha alçak ve engebeli bir hal aldı, nehir yatağı ise üzerlerine çarptıkça suların şiddetli köpükler saçmasına neden olan kaya parçalarıyla doldu. Tuor kıyıdaki bir taşın üzerine kurulup suyun akışını izleyerek ve sırlıtısına kulak vererek uzun vakitler öylece oturuyor, ardından ayağa fırlayıp bir yandan şarkı söyleyerek bir kayadan diğerine seke seke ilerliyordu; göğün vadi tavanında görüş alanına girebildiği dar kesitte yıldızlar belirdiğinde ise harpının tellerine vurarak çıkardığı ateşli tıngırtıların vadinin duvarlarında yankılanışına kulak kabartıyordu.

Seyahatin hayli yorucu geçen bir gününün daha ardından gecenin bir yarısı tuhaf bir çığlık duyan Tuor, bunun nasıl bir yaratık tarafından çıkarıldığı konusunda kesin bir yargıya varamadı. “Bu sesin sahibi olsa olsa benim tanıyıp bilmediğim bir canlıdır,” diye tahmin yürütüyor, konu üzerinde düşündükçe, “Kayalıkların arasında çığlık atmış ufak bir hayvancığın iniltisi olsa gerek,” diye içinden geçiriyordu; belki de daha önce hiç rastlamadığı bir kuş cinsinin kendine özgü ve kulağa biraz da hazin gelen ötüşüydü işittiği şey – şu da var ki, Altın Yarık’tan o an bulunduğu noktaya ulaşınca kadar geride bıraktığı onca yol üzerinde hiç kuş ötüşü duymadığından olsa gerek, her ne kadar hüznü de olsa pek bir hoşuna gitmişti bu ses. Ertesi gün sabah saatlerinde aynı ötüş bu defa tam da başının üzerinde çınlayınca yukarı bakmasıyla beraber iri gövdeli ve beyaz renkli üç adet kuşun bir yandan önceki akşam günbatımında duyduğuna benzer çığlıklar kopararak, kuvvetli kanat çırpışları eşliğinde nehir seviyesinden yukarılara doğru süzüldüğünü gördü. Martılardı bunlar, Ossë’nin kuşları.

Nehir yatağının bu kesiminde akıntının ortasında sarp kayalıklarla kaplı küçük adacıklar meydana gelmiş, yarlardan

aşığı yuvarlanan kaya parçaları zamanla beyaz kumlarla çevrili çıkıntılar oluşturmıştu, bu gibi arazi koşullarından dolayı yola devam etmek güçleşiyordu ve Tuor çıkış yolu keşfetmek üzere bir süre arandıktan sonra nihayet biraz gayret gerektirse de yarıları pekâlâ tırmanabileceği bir nokta bulmuştu. Derken tap-taze bir rüzgârın yüzüne çarpmasıyla beraber şöyle demekten alamadı kendini: “Ne güzel bir his, leziz bir şarabı yudumlamaktan farkı yok,” bu esintinin kaynağı kıyılarına pek yaklaşmış olduğu Büyük Deniz’di oysaki.

Vadinin ırmağa daha yukarıdan bakan bir kesimindeki güzergâhı izleyerek yürüyüşe devam ettikçe, bir kez daha iki kıynın birbirine gitgide yaklaştığını ve yarıların yüksekliğinin arttığını gözlemlediği sırada, tam da rakımı hayli yüksek bir kayalık zirvede, dar bir geçidin ortaya çıktığı noktada yoğun bir gürültü çalındı kulağına. Aşağıya göz atan Tuor, inanılmayacak bir manzara ile karşı karşıya kaldı zira yeni bir azgın akıntı, dar oluktan bir hışım geçerek kendi seyrinde akmakta olan nehre aksi istikamette tosluyordu ve Mithrim’in doruklarından kopup gelen bu yeni akıntının ana akıntıyla çakışması sonucu ortaya çıkan ve maruz kaldığı şiddetli rüzgârların da etkisiyle dört bir yana köpükler saçarak yüksekliği neredeyse onun bulunduğu kayalık zirveye erişen sudan bir duvarın gözler önüne seriyordu. Kaynağını Mithrim’den alan bu sular hemen akabinde gerisingeri aşağı dökülüyor ve oluşan sel misali akıntı, beyaz kumlarla birlikte kayalık adacıkları da kaplayarak nehir yatağı boyunca gürül gürül akmaya devam ediyordu – denize hiç aşına olmayan Tuor bu görüntü karşısında dehşete kapılarak kaçmaya yeltenmişti; fakat Ainur ruhuna tesir edip onu yüreklendirerek vadinin yamaçlarını tırmanmaya teşvik etmişti, aksi halde batıdan esen sert rüzgârın ivme kazandırdığı gelgite kapılması işten değildi. Sonrasında güneşin battığı yönden esen ve tüm çalı kümeleri ile fundalıkların günbatımını selamlar gibi o yöne doğru eğilmesine yol açan hiddetli bir

rüzgârın kasıp kavurduğu, ağaçtan yoksun, kıraç ve engebeli bir arazide buldu Tuor kendisini. Deniz kıyısındaki kara yarlara ulaşıncaya dek bu yörede bir süre amaçsızca dolaştı ve işte o zaman, hayatında ilk kez okyanusu ve onun dalgalarını gördü, hem de tam güneşin Yeryüzü'nün uzak ucunda, denizin ufuk çizgisiyle birleştiği noktada gerçekleşen batışına tanık olacağı bir vakitte ve bu sahne karşısında yüreği son derece büyük bir özlemle dolarak, kollarını iki yana açıp öylece durdu. Bazıları onun İnsan ırkına mensup olup da Deniz'in kıyılarına ulaşan ve bu manzarayı seyretme şansı yakalayarak onun yürekte uyandırdığı özlemi tadan ilk kişi olduğunu söyler; ama söyledikleri ne derece doğrudur bilinmez.

Önüne yığılmış kapkara renkte kocaman kaya kütlelerince gözden saklanan, masmavi bir suyun kısmen altında kaldığı met cezir dönemleri haricinde zemini beyaz bir kum örtüsüyle kaplı olan bir sahil mağarasına yerleşerek o kesimlerde kendisine bir çeşit barınak edinmesi çok zaman almadı; burasının köpüğe ve çalkantıya maruz kalması ise ancak en şiddetlisinden bir fırtına koptuğunda olası hale geliyordu. Sahilde yürüyüş yaparak, sular çekildiği zamanlar açıkta kalan kayalıkların üzerinde gezinerek, sığıklıklarda beliren su birikintilerine ve upuzun deniz dibi otlarına hayranlıkla göz gezdirerek, tavanından her daim sular damlayan mağaralara ve sıklıkla gördüğü ve artık aşinalık kazanmış olduğu tuhaf deniz kuşlarının hareketlerini izleyerek, orada uzunca bir süre münzevi bir yaşam sürdü; gelgelelim denizin yükselip alçalışı ve dalgaların sesi onu hiç dinmeyen bir şaşkınlığa sürüklüyor, her ne kadar bir süredir içinde bulunsa da bu ortam ona daima yeni ve akla hayale sığmaz bir yer gibi geliyordu.

Ördek ve sutavuşu seslerinin çok uzaklara dek yankılandığı Mithrim'in dingin sularında bir vakitler sıklıkla yaptığı gezintilerde kullandığı, pruvası kuğu başı gibi şekillendirilmiş küçük tekneyi saklı nehrin ağzını keşfettiği gün kaybetmişti. Her ne

kadar yüreği huzurlu akşam vakitleri güneş denizin ötesinde battığı sıra şiddetli bir tutkuya dönüşen garip bir hasret duygusu eşliğinde onu devamlı sıkıştırıp bunu yapmaya teşvik ediyor olsa da, denizde henüz herhangi bir maceraya atılmamıştı.

Saklı nehrin akıntısına kapılıp sürüklenmiş ahşap parçaları içinden topladıklarını yakacak niyetine kullanıyordu; üstelik gayet iyi işlev gören bir odun cinsiydi bu çünkü işin aslı, Dor-lómin'in ormanlarından kesilen bu odunlar sırf onun kullanabilmesi için Noldoli tarafından bilhassa akıntıya bırakılmaktaydı. Mesken tuttuğu koydaki, o günden itibaren Eldar arasında Falasquil adıyla anılan kuytu bir barınak dışında, bu odunları kullanarak inşa ettiği hiçbir şey olmamıştı. Mevzu bahis barınağı, Mithrim'in suları civarında görüp tanıdığı hayvan, ağaç, çiçek ve kuşların sabır isteyen uzun uğraşlar sonucu ahşap üzerine yontarak resmettiği güzel mi güzel figürleri ile donatmıştı ki Kuğu bunlar arasında daima belirgin bir konumdaydı çünkü Tuor bu canlıya hayrandı ve zamanla onu gerek kendine gerekse yakınlarına ve halkına bir nevi sembol edinecekti. Orada, açık denizin verdiği yalnızlık hissi yüreğine yerleşinceye dek uzun süre ikamet eden Tuor gibi münzevi yaşamı seven biri bile bir zaman sonra başka insanların sesini duymanın özlemine çekmeye başladı. Bu aşamada, Ainur'un duruma müdahil olması gereği doğmuştu: Ne de olsa Ulmo nezdinde Tuor'un ayrı bir yeri vardı.

Bir sabah bakışlarını sahilde dolaştırdığı sırada –ki yaz mevsiminin son günleriydi– kuzey yönünden üç kuğunun güçlü kanat darbeleri eşliğinde çok yüksekte uçarak yaklaşmakta olduğunu fark etti Tuor. Bu cins kuşları o kesimlerde daha önce hiç görmediğinden bu durumu bir işaret olarak algıladı ve şöyle dedi kendi kendine: “Nicedir buralardan uzağa gitmek istiyordum; işte fırsat! Artık bu kuğuları takip edeceğim.” Bu sözleri duymuşçasına, kuğular tam da onun mesken tuttuğu koyun az açığına kondu ve suyun üzerinde üç kez daire çizdik-

ten sonra yeniden havalanıp yavaş yavaş kanat çırparak sahil şeridi boyunca güneye yönelirlerken bir eline harpını diğerine kargısını alan Tuor da onları takibe koyuldu.

Gün sona erdiğinde hatırı sayılır bir mesafeyi geride bırakmış durumdaydı Tuor; ikindi vakti etrafta yeniden tek tük ağaç görülmeye başladığı ve arazinin Falasquil civarındaki sahillerdekinden çok farklı bir görünüme büründüğü bir bölgede yol almaktaydı artık. Barınağında geçirdiği günler boyunca yüzeyi mağaralarla ve büyükçe deliklerle bezeli yalçın kayalıklar ile iki yanındaki duvarları karanın içine doğru derinlemesine ilerleyen kuytu koylar görmeye alışmıştı gözleri, oradaki yükseltilerden bakılınca çok uzaklardaki tepelerin mavi bir çizgi halinde seçilebildiği doğu ufkuna değin çorak ve çetin bir arazi seyreden kasvete boğan bir hava içinde boylu boyunca gözler önüne serilirdi. Oysaki şimdi, yer yer kumluklarla aralanan kavisli bir sahil şeridi göz alabildiğine uzanıp gidiyor, şimdilik çok uzakta olup da arazinin ilerleyen kesimlerinde denizle arasındaki mesafe gitgide daralan tepelerin, üzerindeki çam veya köknar ağaçları sebebiyle daha bir karanlık görünen yamaçlarının eteklerinde ise huş ağaçları ve ulu meşeler göze çarpıyordu. Söz konusu yükseltilerin dibinden fışkıran güçlü akıntılar, daracık uçurumlardan aşağı boşalıp sahil ile buluşuyor ve denizin tuzlu dalgalarına karışıyordu. Tuor'un bu yarıklardan bazısını aşması mümkün gözükmüyordu, dahası, arazinin genel yapısı da üzerinde yol almaya pek elverişli değildi, yine de Tuor azimle yola devam etti çünkü kuğular kimi zaman kendilerine yetişmesini sağlamak için ansızın yavaşlayıp gökte daireler çizerek, kimi zamansa hızlarını artırıp arayı açarak ama bu esnada bir kez olsun yere inmeyerek, güçlü kanatlarının havayı döverken çıkardığı sesler ile yüreklenen Tuor'a rehberlik etmeyi sürdürüyordu.

Tuor'un böylece günler boyu yol aldığı ve sergilediği dirençe ve onca süratle rağmen nedense her zamankinden daha hızlı

şekilde Kuzey topraklarından s  k  n eden kış mevsiminin onu yakaladığı anlatılır. Buna rağmen bir vahşî hayvan saldırısı ya da mevsimsel koşullar dolayısıyla herhangi bir zarara uğramadan, ilkbaharın ilk günlerinde bir nehir ağızına ulaşmayı başarakacaktı. Buradaki   vre koşulları kuzey yörelerinde görülmesi beklenenin aksine, Altın Yarık dolaylarındakine oranla bile daha ılımlıydı ve buna ek olarak, kıyı şeridinin   zdiği meyilden ötürü deniz artık Tuor'un batısından çok güneyinde kalıyordu ki güneş ile yıldızların gökyüzündeki konuşlanışına bakarak kendisi de bu durumun farkına varmıştı; buna karşılık o da g  zerg  hını saptırmamak i  in denizi her daim sağı tarafında tutmaya   zen gösteriyordu.

Geniş bir kanal boyunca akıp giden ırmağın kıyılarında toprağın hayli bereketli olduğı dikkat   ekiyorcu: Bir yanda   imenlikler ve rutubetli   ayırılar, diğesinde üzerinde çeşit çeşit ağı   yetişen yamaçlar; nehrin akıntısı daha kuzeydeki Mithrim'in savaşırcasına akan çalkantılı sularına nazaran çok daha sakince karşıyordu denize. Nehir yatağı üzerinde kamışlarla ve sık çalılıklarla kaplı toprak kesitlerinin adacıklar meydana getirir şekilde suyun ortasına uzandığı görülüyor, denize yaklaşıldıkça bu kumul t  msekların ardı kesiliyordu; bu kesimler Tuor'un benzerine daha önce hiç rastlamadığı sayısız kuş türüne ev sahipliğı yapmaktaydı. Onların kimi zaman ağılamaklı bir iniltiyi kimi zamansa ışlığı andıran bağırtıları göğü   ınlatıyordu; işte burada, bu g  ruhun beyaz kanatları arasında Tuor     kuğunun izini yitirecek ve onları bir daha asla göremeyecekti.

Bunu izleyen süreçte Tuor'a deniz ve denizle ilgili olan şeylerden bir bıkkınlık geldi        geride bıraktığı sarsıcı yolculuk onu fena halde yorup yıpratmıştı. Bu işte Ulmo'nun tasarımı da yok değıldi hani, nitekim o gece Noldoli kavminden bazıları Tuor'un bulunduğı yere gelip onu uykudan uyandırdı. Onların taşıdığı fenerlerin mavimtirak ışığında nehir kıyısını takip eden bir yol keşfetmeyi başarakacak ve karanın i   kesimle-

rine doğru öyle geniş adımlarla ilerleyecekti ki tan ağardığında sağ tarafında bir de ne görsün, denizi ve ona has sesleri çok gerilerde bırakmış, rüzgâr artık cepheden yüzüne doğru vurduğu için denizin kokusunu da almaz olmuştu. Böylelikle kısa süre içinde kimi uzantıları denize değin erişen Gölge Dağları'nın öte yanındaki Dor-lómin'in güneyinde kalan Arlisgion, yani "sazlıklar diyarı" adlı yöreye ulaştı. Birkaç gündür seyrini takip etmekte olduğu ırmak kaynağını işte bu dağlardan alıyordu ve onun ayakları dibine eriştiği kesimde dahi suları şaşırtıcı ölçüde berrak ve serindi. Eldar ile Noldoli'nin tarihçelerinde geniş yer tutan bu meşhur nehrin tüm dillerdeki ortak ismi Sirion idi. Bu ırmağın kıyılarında bir süre dinlenen Tuor, sonrasında ani bir dürtünün etkisiyle şevke gelip bir kez daha yollara düştü ve günler boyu akıntıyı izleyerek kıtanın gitgide daha iç kesimlerine yöneldi. Daha da büyüleyici güzellikteki bir bölgeye eriştiğinde ilkbahar henüz yerini yaza bırakmamıştı bile. Buradaki minik kuşların şakımaları yüreğine ferahlık veren bir ezgi misali onu bir anda sarıp sarmalamıştı, ne de olsa hiçbir kuş bu hususta Söğütler Diyarı'ndaki ötücü kuşlar ile aşık atamazdı; böylesine harikulade bir diyara gelmişti işte Tuor. Bu kesimde her iki kıyısının yüksekliği iyiden iyiye azalan nehir, yeşilin en canlı tonlarını sergileyen son derece uzun otlara sahip engin çayırların ortasında geniş kavisler çizerek kıvrılıyordu; geçmiş hesaplanamayacak kadar eskiye dayanan söğütler her iki yakada göze çarpıyordu, akarsuyun o yayvan bağrına ise yılın bu erken evresinde henüz çiçek açmamış olan nilüfer yaprakları serpilmişti, bununla beraber, söğütlerin hemen altında uzun ince yapraklı cinsinden zambakların yaprakları kınından çekilmiş birer kılıç gibi uzanıyor, sazlıklarda yan yana dizili duran otlar ile kamışlar savaş düzenine geçmiş birlikleri andırıyordu. Bu gibi esrareniz topraklarda yolculara fısıldayan bir çeşit ruh vardır ve günbatımında ona da bir şeyler fısıldayıp telkinde bulundu zira Tuor biraz da gönülsüzce tekrar yola koyuldu; ertesi

sabah ise çevresini saran sayısız düğünçeğinin ortaya koyduğu eşsiz manzara yola devam etme konusundaki isteksizliğini daha da artırmış görünüyordu ve nitekim ayak sürüyüp beklemeye girişti.

Kelebek denen canlıyı ömründe ilk kez görüşü de yine burada gerçekleşti ve bu keşiften çok hoşnut kaldı; zaten yeryüzündeki bütün kelebeklerin ve onlarla akraba olan diğer böceklerin Söğütler Vadisi'nden türediği rivayet edilir. Bunu yaz mevsiminin gelişi ve ona paralel olarak güvelikten kurtulup pervaneye dönüşen böceklerin sıcacık akşamlarda tabiata yayılışı izlerken, Tuor çevrede sinek cinsinden ne çok canlı olduğuna hayret ediyor, onların uğultusu yanı sıra böceklerin ve arıların vızıltısına da kulak kabartıyordu; tüm bunlara kendince isimler uydurmakla ve bu isimleri kaba saba arpını çalarak icra ettiği yeni yeni ezgilerin güftesine dahil etmekle meşguldü aynı zamanda; bu şarkılar geçmişte çalıp söylediklerine oranla daha yumuşak bir tınıya sahipti.

Aynı esnada Ulmo ise Tuor'un bundan böyle bu diyarda kalıp yola devam etmeyeceği ve onun için tasarlamış olduğu geniş çaplı işlerin de bu yüzden asla hayata geçmeyeceği yönünde gitgide kabaran bir endişeye kapılmaktaydı. Tuor'a rehberlik edilmesi sürecinde sırf zaman zaman yaptıkları yardımlarla aslında onun kendilerine gizliden gizliye yüklediği ödevlerin gereğini yapmakta olan Noldoli'ye bel bağlamak Ulmo'yu ayrıca kaygılandırıyordu çünkü Melko'ya duydukları korku bu topluluğun bocalamasına ve görevini layıkıyla yerine getirmesine yol açmaktaydı. Bu söğütler diyarından yayılan büyülü güce karşı direnç göstermeleri de beklenemezdi çünkü buradaki tılsım azımsanmayacak denli kuvvetliydi.

Daha fazla dayanamayan Ulmo, Dış Deniz'in dingin suları altında yer alan sarayının giriş kapısı önündeki savaş arabasına bir sıçrayışta yerleşti; şeklen balınayı andıran bu ulaşım aracı biri denizgergedanı diğeri denizaslanı görünümünde iki

yaratık tarafından çekilmek suretiyle ilerliyordu; dev boyutta-ki deniz kabuklarının üflenmesi sonucu yükselen şaşaalı boru sesleri eşliğinde Ulmonan'dan yola çıktılar. Öyle hızlı yol aldı ki, bekleneneği üzere aradan uzun yıllar geçtikten sonra değil, yalnızca birkaç gün sonra nehrin ağzına varmıştı bile. Buradan öteye savaş arabasının akıntıya ya da nehrin bentlerine zarar vermeksizin ilerlemesi mümkün değildi; bu nedenle, tüm ırma-klara ve hepsinden de fazla Sirion'a sevgi duyan Ulmo, be-deni mavi ve gümüşi renkte balıkların pullarını andıran zırh-lara bürünmüş halde, yayan devam etti yola; saçı maviye çalan gümüş renginde, ayaklarına dek uzanan sakalı da bununla aynı tondaydı, başında ise ne miğfer vardı ne de taç. İçine giymiş ol-duğu entarinin etekleri yeşil pırıltılar saçarak zırhının altından sarkıyordu ve bunların hangi maddeden örüldüğü meçhuldü ama onun incelikli parıltısına bakanlar âdeta derinlere dalıp gider, denizlerin altındaki dipsiz uçurumlarda yaşam süren fosforlu balıkların kaçamak ışıltısı ile yer yer canlanan uzak derinliklerin o baygın evrenini izliyormuş gibi olurdu. Koca-man incilerle süslü bir kaftanı bedenine sarıp sarmalamıştı, ayağında ise heybetli taşlardan yapılma çizmeler vardı.

Kendisi ile özdeşleşmiş olan görkemli müzik enstrümanını da beraberinde oraya getirmişti; üzerine çeşitli delikler açılmış uzun ve kıvrımlı birçok deniz kabuğunun birbirine kenetlen-mesi sonucu şekil alan, garip görünümlü bir çalgı aletiydi bu. Bir yandan onu üfleyip uzun parmaklarını üzerinde gezdirerek, herhangi bir müzisyenin o zamana değin arp veya ut, lir veya kaval ya da telli çalgılar ile ortaya koyduğundan çok daha güçlü bir büyü yayan etkileyici ezgiler döktürüyordu. Nehir boyunca ilerleyip alacakaranlıkta sazlıkların arasına oturarak kabuklu aletini çalmaya koyuldu; bu ses Tuor'un oyalanmakta olduğu kesimlere dek ulaşacaktı. Duyduğu sese kulak kabartan Tuor tam anlamıyla afallamıştı. Çimlere dizine dek gömülü vaziyette dikilmekte olduğu yerde ne böceklerin vızılıtsını ne de nehrin

iki yakasından gelen doğal uğultuyu işitebiliyordu artık, çiçeklerin kokusunu da alamaz olmuştu; tek duyabildiği, dalgaların sesi ve deniz kuşlarının cıgıllıklarıydı, ruhu ise bir sıçrayışta sahile serpilmiş taşlara ve balık kokan kayalıklara kavuşmayı arzuluyor, karabatağın suya dalarken çıkardığı şapırtıyı ve denizin kapkara yarlara sanki onları delip geçmek istercesine çarparken koy verdiği haykırışı işitmeye özlem duyuyordu.

Derken Ulmo'nun bir anda doğrulup ayağa kalkması ve kendisine seslenmesi ile Tuor'un yüreği ağzına geldi çünkü Ulmo'nun sesi okyanusun en erişilmez abislerinden geliyor-muşçasına gür bir tınıya ve derinliğe sahipti: Görüp görülebilecek her şeyden daha derin bakışları olan gözlerinin derinliği ile birdi bu. Şöyle dedi Ulmo ona: "Ey yüreği yalnızlık sevdası ile dolu olan Tuor, kuşlar ve çiçeklerle bezeli güzel diyarlarda daha fazla vakit geçirmene izin vermeyeceğim; bu harikulade ülkeyi aşıp geride bırakma yolunda sana rehberlik de etmeyeceğim ama yapman gereken tam da bu. Daha fazla oyalanmadan yazgında çizili olan seyahate çıkmalısın çünkü seni bekleyen sıradışı yazgı ile buradan çok uzaklarda buluşacaksın. Gondothlim, yani taşların arasında yaşayanlar adı verilen halkın ikamet ettiği şehri bulmak üzere uzun bir yolculuğa çıkman gerekiyor ve Melko'nun casuslarının durumu fark etmemesini sağlamak için Noldoli bu yolculukta sana gizlice rehberlik edecek. Hedefine ulaştığında, dudaklarının arasından benim sözlerim dökülecek ve orada bir süre kalacaksın. Sonra belki de yaşantını yeniden deniz kıyılarının o muhteşem ortamında sürdürme kararı alırsın; bu arada şurası kesin ki senin kanından gelme bir çocuk doğacak ve ister denizin dibinde olsun ister gökkubbenin semalarında, en erişilmez derinlikler hakkında başka hiç kimse onun kadar irfan sahibi olmayacak."

Ulmo, Tuor'a tasarısından ve niyetinden de bir nebze bahsetmedi değil fakat Tuor o sıra bunlardan pek bir anlam çı-

karamayacaktı çünkü halen bu olan bitenden dolayı kapıldığı korkunun etkisi altındaydı. Ardından Ulmo bu karasal yöreyi bir anda deniz havasına boğan bir sis tabakası içinde görünmez oldu ve kulaklarında hâlâ o müziğin sesi yankılanan Tuor, Büyük Deniz'in kıyısındaki yörelere geri dönme arzusuna kapılmaktan kendini alamadı; neden sonra kendisine verilmiş olan görevi hatırlayarak yönünü çevirdi ve kıtanın iç kesimlerine doğru nehir boyunca ilerlemeye koyulup gün boyu yol aldı. Her kim Ulmo'nun deniz kabuğu borusundan yükselen nağmeyi bir kez duysa bu çağrı zihninde ilelebet yankılanırdı, Tuor da bu etkiden kurtulamayacaktı.

Ertesi gün tan ağardığında kendisini yorgun hissettiğinden istirahat devam etti, ta ki güneş yeniden batıncaya kadar, o zaman Noldoli yeniden yola düşmesini sağlamak üzere yanına geldi. Böylelikle, günbatımından şafağa yol alarak, gündüzün ise uyuyarak günler boyu seyahat etti fakat bundan dolayıdır ki, o dönemde geride bıraktığı güzergâhı ileride iyi anımsayamayacaktı. Tuor ile rehberleri yorulmak nedir bilmeksizin ilerlemeyi sürdürürken çevrelerini inişli çıkışlı tepelerle dolu bir arazi sarmış, kıvrılarak akan nehir ise daha bir aşağıda kalmış, tepeler arasında geçiş yaparken karşılıklı olağanüstü güzellikte kanyonlar çıkar olmuştı; Noldoli ise burada huzursuz davranmaya başladı. “Bu kesimler,” diye açıkladılar Tuor’a, “Melko'nun o nefret tohumu Goblinleri ile kaynaşan yörelerin sınırında. Kuzeyde, bayâ bir mesafe ötede –gerçi arada on bin fersah dahi olsa bu mesafeye yeterli denemez maalesef– bizim halkımızı da köle etmiş bulunan Melko'nun tüm kudreti ve dehşeti ile hüküm sürdüğü Demirden Dağlar uzanıyor. Düşün ki, sana yapmakta olduğumuz bu rehberliği de ondan gizli yürütmek zorundayız çünkü ne gibi niyetler güttüğümüzü ve ne iş üzerinde olduğumuzu öğrenirse, Balroglarının gazabının tepemize çökmesini hiçbir şey engelleyemez.”

Korkusu gitgide artan Noldoli'nin bir süre sonra onu yalnız

bırakıp uzaklaşmasıyla beraber Tuor tepelik arazide bir başına yol almayı sürdürürken, onların gidişi pek de hayra alamet değildi, nitekim “Melko’nun her yerde gözü olduğu” söylenirdi ve birlikte seyahat ettikleri süreçte Gnomlar, Tuor’u gözden irak, loş patikalardan ve tepeleri bir baştan diğerine aşan pek çok gizli tünelden geçirmeye özen göstermişti. Şimdi ise yön duygusunu yitiren Tuor, çareyi tepelerin ve boğazların zirvesine sık sık tırmanıp civar yöreleri kolaçan etmekte buluyordu. Ancak etrafta bir yerleşim yeri olduğuna dair herhangi bir emareye henüz rastlamamıştı, üstelik Melko ile casuslarının bile onun yerini bir türlü keşfedememiş olmasına bakılırsa, Gondothlim kavminin yaşadığı söylenen bu kenti bulmak pek o kadar kolay olmayacaktı. Diğer yandan, söz konusu casuslar İnsan ırkına mensup bir yabancının o topraklara ayak bastığı haberini nasılsa almış ve bundan ötürüdür ki Melko gayretini ve dikkatini iki kat artırmıştı.

Gnomlar paniğe kapılıp Tuor’u kaderine terk ettiği vakit, içlerinden Voronwë ya da Bronweg ismiyle tanınan biri azarlayıp çıkışmanın diğerleri üzerinde cesaretlendirici bir etki yaratmadığını görünce tüm korkusuna rağmen onu uzaktan takip etmeyi sürdürmüştü. Çok geçmeden bitkin düşen Tuor, biraz dinlenmek için çalkantıyla akan ırmağın kenarına oturduğunda yüreği bir kez daha deniz hasretiyle doldu ve akıntıyı gerisingeri izleyip denizin o engin sularına ve güröldeyen dalgalarına kavuşma dürtüsüne kapıldı. Tam da o sırada sadık Voronwë ona yetişti ve omuz başına eğilip kulağına şöyle fısıldadı: “Ey Tuor, sanma ki günü gelince bu arzun yerine gelmeyecek; ama şimdi kalk ayağa ve içindeki cesaret şahlansın çünkü ben seni yalnız bırakmayacağım. Gerçi ben Noldoli içinde yol iz bilenlerden sayılmam, şunun şurasında ahşap ve metal işleyerek nesneler imal eden bir zanaatkâрім sadece, hem sana eşlik eden gruba katılışım da nispeten yakın geçmişte oldu. Ama içine sürüklendiğimiz esaretin yılgınlığı içinde gizliden

gizliye aktarılan efsanelerden ve öykülerden geçmişe dair çok şey öğrenmiş bulunuyorum, özellikle de oraya ulaşmayı sağlayan gizli güzergâhı keşfetmesi halinde, Noldoli'nin sınırları içinde özgürce yaşayabileceği bir şehir hakkında anlatılanları; ikimiz bir olduk mu Gondothlim'in hür bir hayat sürdüğü Taştan Şehir'e çıkan yolu bulacağımıza hiç şüphem yok.”

Melko, Sayısız Gözyaşı Muharebesi'nde o kavmin genelini kıyıma tabi tutup sonrasında zincire vurduğunda ve üzerlerine efsun yerleştirip onları sırf kendi iradesini yerine getirmek ve emirlerini uygulamak üzere kölelik etmeye mahkûm kılarak Demir Cehennemler'e sürdüğünde, Noldoli'nin ırkdaşları arasında onun kudretinden kaçmayı başarabilen yegâne gruptu Gondothlim.

Bu halkın yaşadığı şehri bulmak için uzun zaman harcayan Tuor ile Voronwë aradan günler geçtikten sonra tepelerin arasında saklı kalmış derin bir koyağa ulaştı. Buradaki aşırı taşlık zemin üzerinde büyük bir gürültü ve çalkantı eşliğinde akan nehrin iki yakası sık kızılağaç kümelerince perdelenmekteydi; belli bir irtifadan sonra Voronwë'nin bilmediği birtakım dağların etekleriyle birleşen bu koyağın duvarları son derece dikti. Bu yeşil duvar üzerinde önünü kaplamış sık çalılar ve uzayıp birbirine dolanmış yeşilliklerce gözden saklanan, kapıya benzer, iki yanı eğimli büyükçe bir açıklık keşfetti Gnom; onca tabii engel bile Voronwë'nin keskin gözlerini yanıltamamıştı. Gelgelelim bu geçidi inşa edenler (her ne kadar kıyılarında Melko'nun dehşetengiz etkisi kol gezse de nehrin sularında kudreti yine de geçerli olan Ulmo'nun yardımıyla) oraya öyle bir büyü işlemişti ki Noldoli kanından olanlar dışında hiç kimenin gözü ilişip de orayı fark etme şansı yoktu; Voronwë isimli Gnom'un sabrı ve azmi olmasa, Tuor'un da orayı bir başına keşfetmesi imkânsızdı. Melko'nun korkusundan, sığınağının girişini böylesine bir esrar perdesi ardına gizleme gereği duymuştu Gondothlim; hal böyleyken bile Noldoli topluluğunun en gözü

pek üyelerinden birçoğu Sirion nehri boyunca dağlardan inmekteydi ve azımsanmayacak sayıda yoldaşları Melko'nun kötücül büyüsunün etkisiyle bu uğurda telef olsa da bir o kadarı sihirli geçidin yerini bulup nihayet Taştan Şehir'e ulaşmayı başarıyor ve böylelikle bu yerleşimin nüfusunu artırmış oluyordu.

Bu keşif üzerine Tuor ile Voronwë büyük bir coşkuya kapılmıştı kapılmasına fakat içeri girmeleriyle beraber kendilerini karanlıklar içindeki engebeli ve dolambaçlı bir yolun beklediğini gördüler; bu tünellerde sık sık bocalayıp duraklayarak uzun süre yol alacaklardı. Geçidin duvarlarında korku verici yankılar çınliyordu ve bu da yetmezmiş gibi, bir yerden sonra, sayılamayacak kadar kalabalık ayak seslerinin onları takip etmekte olduğu izlenimine kapıldılar ve işte o zaman Voronwë büyük bir ürküntüyle şöyle dedi: "Bunlar Melko'nun emrindeki goblinler olsa gerek, bu tepeleri mesken tutan Orklar." Karanlığın içinde taşlara takılıp tökezleyerek telaşla koşmaya başladılar böylece, ta ki bu seslerin tünelin doğal yapısından kaynaklı bir yanılsama olduğunu idrak edinceye kadar. Çok uzaklarda belli belirsiz görülen bir ışık zerresini hedef alarak zifiri karanlığın bağrında el yordamıyla yol aldıkları, hiç bitmeyecekmiş gibi gelen korku dolu bir sürecin ardından, şekil itibarıyla ilk baştakine benzeyen fakat önünü çalı çırpı bürümemiş ikinci bir kapının eşliğinde buldular kendilerini. Burayı aşmalarıyla birlikte ansızın güneş ışığına maruz kalınca bir süre hiçbir şey göremez hale gelmişken, heybetli bir gong sesi ve hareket halindeki zırhların sürtünmesinden kaynaklanan gürültü eşliğinde, çeliklere bürünmüş savaşçılarca etrafları kaşla göz arasında sarıldı. Gözlerinin kamaşması geçip de başlarını kaldırarak şöyle bir baktıklarında bir de ne görsünler! Dimdik yarların etegindeydiler ve bu yarlar ortada kocaman bir düzlük bırakacak şekilde devasa bir daire meydana getirerek çepeçevre uzanıyordu ve işte o düzlüğün tam merkezinde olmayıp daha

ziyade onların bulunduğu tarafa yakın bir noktasında, büyük bir tepe ve bu tepenin dümdüz uzanan zirvesinde de sabahın ilk ışıkları altında tüm görkemiyle yükselen bir şehir onları selamlıyordu.

Gondothlim'in muhafızlarıyla onlara da gayet tanıdık ve samimi gelen Gnom lehçesiyle konuştu Voronwë. Sonra Tuor söz aldı ve nerede bulunduklarını ve çevrelerini sarmış bu silahlı kişilerin hangi kavme mensup olduğunu sordu, bunu yaparken taşıdıkları silahların kendine has şekli ve üstün niteliği karşısında kapıldığı hayranlığı ve merakı gizlememişti. Bunun üzerine, muhafızlardan biri ona şu açıklamada bulundu: “Kaçış Yolu adını verdiğimiz çıkış noktasını bekleyip gözetmekle görevli muhafızlarız biz. Burayı bulduğunuz için ne kadar sevinseniz yeridir çünkü karşınızda, Melko ile savaşa tutuşmuş ve tutuşacak herkese umut kaynağı olan Yedi İsimli Şehir dikilmekte.”

Bunu duyunca kendisini tutamayıp atıldı Tuor: “Peki nedir o isimler?” Muhafız kıtasının kumandanı oldu bu kez cevap veren: “Söylencelerde de şarkılarda da şehrin kendi ağzından şöyle sıralanır isimleri: ‘Gondobar derler bana ve Gondothlimbar, Taştan Şehir ve Taşların İçine Gizlenmişlerin Şehri; Şarkılara Konu Olmuş Taş, Gondolin ve Gwarestrin derler bana, Gözcü Kulesi, Gar Thurion veya Saklı Yer çünkü Melko'nun gözlerinden sakınırlar beni; ama beni en çok sevenler daha ziyade Loth der bana çünkü çiçeğe benzerim hatta Lothengriol, yani çayırda açan çiçek.’ Hepsi bir yana,” diye devam etti sözlerine, “günlük konuşmalarımızda ondan Gondolin diye bahsederiz.” Bu noktada Voronwë, “Bize yol gösterin, oraya gitmemiz gerekiyor,” diyerek araya girerken, Tuor da bu güzel şehri yakından tanıma arzusunu dile getirdi.

Bu istek üzerine muhafız kıtasının kumandanı yerlerini terk edemeyeceklerini söyledi çünkü nöbet başında geçirmeleri gereken ayın tamamlanmasına henüz günler vardı fakat

Voronwë ile Tuor'un Gondolin'e doğru yola devam etmesi için herhangi bir mâni bulunmuyordu; zaten kumandanın belirttiği üzere, rehber ihtiyaçları da olmayacaktı: "Baksamıza, apaçık göz önünde duruyor, düzlüğün ortasındaki Nöbet Tepesi'nin kuleleri neredeyse arşı deecek." Böylelikle, Tuor ile yol arkadaşı çimenliğin ortasına âdeta serpilmiş duran pürüzsüz yüzeye sahip yuvarlak kayalar ve taşlık zemine sahip göletler ile yer yer bezeli harikulade güzellikteki bu ovada yürümeye koyuldu. Kolay izlenebilir nitelikte birden çok patika çayır boyunca uzanıyordu ve bu sayede, rahat bir yürüyüşle geçen koca bir günün ardından Nöbet Tepesi'nin (Noldoli dilindeki adıyla Amon Gwareth) eteklerine vardılar. O aşamadan itibaren helezonik kavisler çizerek kentin kapılarına doğru çıkan basamakları tırmanmaya koyuldular; buradan da anlaşılacağı üzere, duvarlara konuşlanmış gözcülerin bakışlarına yakalanmaksızın şehre yayan olarak ulaşmaya imkân yoktu. Kentin en batı kapısı güneşin son ışıkları altında altın pırıltılar saçarken basamakların zirvesine nihayet ulaştıklarında, yukarıda sıralanmış mazgalı siperlerden ve kulelerden aşağıyı seyreden birçoklarının meraklı bakışlarının üzerlerine odaklandığını duyumsadılar.

Taştan duvarları ve kentin geri kalan yükseltilerini geride bırakacak şekilde göz alabildiğine yükselen kuleleri uzun uzadıya süzen Tuor, ince bir işçilik sergileyen korkuluklarla çevrelenmiş ve suları Amon Gwareth'teki kaynağından aşağıdaki ovaya iplik misali dökülen minyatür şelalelerce serinletilmiş bazısı taştan bazısıysa mermerden yapılma basamaklara bakakaldı ve Tanrılara yaraşır bir rüyaya benzettiği bu ortamda şaşkınlık içinde ağır ağır yürümeye başladı çünkü Gondolin'in haşmeti karşısında öylesine büyük bir hayrete düşmüştü ki, böylesi bir manzarayı içeren bir rüyanın ölümlülerce görülebileceğine inanası gelmiyordu.

Tuor hayranlıkla büyülenmiş vaziyette, Voronwë ise gözü-